СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 100. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 2. мая, 1927. • VOL. XXXV. No. 100. Jersey City, N. J., Monday, May 2. 1927. THREE CENTS

ВИСАДЖУЮТЬ ДИНАМІТОМ ТАМУ, ЩОБИ ОБЛЕКШИТИ ПОВІНЬ

КУЛИДЖ ПРОТИ СЕСІЇ КОНҐРЕСУ ДЛЯ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНИ.

НЮ ОРЛІНС, 29. квітня. — На скруті ріки Місісіпі коло Пойдрасу висаджено в воздух коло півтора тисячі фунтів динаміту, щоби в сей спосіб пробити в тамі отвори та спустити ними зібрані води для облекшення повени.

Наслідку від сього прірвання не було великого; одні інжінери кажуть, що познаку буде видно аж за пару днів, а другі кажуть, що 5 проривів за мало та що треба буде зробити ще один, богато більший від попередних.

Через прориви поплили води та стали заливати простори дельти (розгалуженого гирла) ріки Місісіпі, положені понижче уровення води в ріці, але захорокені перед заливом бережними тамами. Води вкрили великі простори, з яких війска виправили всіх людий. Вода вдиралася з тами на простори дуже поволи, і фотографи рухомих образків, що знимали подію, були сильно розчаровані.

Тимчасом Червоний Хрест прийшов до переконання, що сума 5 мілiонів долярів, о яку він просив американську публику, не вистарчить на допомогу для всіх жертв повени. Деякі конґресмени й сенатори радили Кулиджови скликати для сеї справи надзвичайну сесію конґресу, але Кулидж відкинув пропозицію, кажучи, що громадянство добровільно дасть скорше допомогу, якби дав конґрес. Незадовго має появитися новий заклик президента до публики о зложение три рази більшої жертви, як було перше пляновано.

СЕНАТОР БОРА ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ВЖИВАННЄМ ОРУЖА В МЕКСИКУ.

СЕ МАЄ БУТИ СПРАВА СУДІВ — ЗАЯВЛЯЄ ВІН НА НЕВДОВОЛЕННЄ ПУБЛИКИ.

НЮ ЙОРК, 29. квітня. — Сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, виголосив тут на бенкеті біржевиків промову про заграничну політику Злучених Держав. Суть його промови зверталася проти вживання військової сили для охорони американських прав у Мексику.

Сенатор Бора заявив, що непорозуміннє межи Америкою а Мексиком щодо прав Американців до нафтових теренів у Мексику се відповідна справа для судів, а не для військової інтервенції. На його думку, американський уряд заховувався супроти Мексика так, що самий американський уряд бувби обурений, якби так друга держава заховувалася так супроти Америки.

Острі вислови сенатора викликали невдоволенне зі сторони біржевиків і сі часто давали вислів свому невдоволенню перериванием промови сенатора.

ГРІМ УДАРИВ У ЛІТАК.

СМЕРТЬ 4 ЛЕТУНІВ.

НОРФОВК, Верджінія, 29. квітня. — В літак американської фльоти, яким 4-ох летунів летіло понад заливом Чізепік, ударив грім. Літак сейчас впав в море. Всі летуни згинули.

Випадок бачили тільки летуни, що їхали на другому літаку, але вони не могли дати ніякої допомоги.

ГІНДУСЬКИЙ ПРОРОК ПОКИДАЄ АМЕРИКУ И КРИТИКУЄ АМЕРИКАНЦІВ.

НЮ ЙОРК, 29. квітня. — Молодий Гіндус Крішнамутрі, окричаний прихильниками так званої теософії як новий пророк світа, виїхав нині з Америки з поворотом до Індії.

Підчас своеї послідної розмови з американськими ґазетярами Крішнамутрі говорив, що в Америці нема справдішної релігійности, бо погоня за золотом здержує людий від религії. Американці, на його думку, стараються наперед добитися великого гроша, а добившися гроша, стараються забавитися річами, які можна дістати за гроші. Крішнамутрі каже, що в життю можна мати другі приємности, які з грішми не мають нічого спільного. Та Американці не мають часу ні терпеливости подумати над сими висшими справами, бо вони весь час заняті погонею за грошем та погонею за ростpачуванием гроша. Вони люблять ставитися. Їх церкви заняті поверховними справами, а питання: Чому чоловік живе на світі? вони не дотикаються.

РОЗДІЛЮЮТЬ НАДГОРОДИ ДЛЯ ГЕРОЇВ.

ПИТСБУРГ, 29. квітня. — Карнеґівська Ґеройська Фундація проголосила нині свою річну роздачу надгород для людий, які з нараженнем власного життя ратували других від смерти.

Сього року визначено таких надгород 27. Межи відзначеними є 6 дівчат у вінi від 11 до 21 літ. Межи відзначеними є три особи, що погибли, спасаючи других людий.

Межи ними є хлопчина Клейтон Стецкий з Вебстера, Ню Йорк, що погиб, ратуючи другу людину підчас купели, та 11-літна Сузана Мізерак, з Лител Фолз, Ню Йорк, що вратувала старшого від себе хлопця від утоплення.

БРІЯНД ЗА АМЕРИКАНСЬКО-ФРАНЦУСЬКИМ ОБЄДНАННЄМ.

ЛОНДОН, 28. квітня. — Британська опінія загальна цілком не одушевляється пропозицією Бріянда заключити між Францією а Америкою вічний мир. Болить її головно те, що всі її спроби довести до такого союза між Англією а Америкою не увінчалися успіхом, хоч ті два краї споєні кровю і культурою. З другого боку такий вічний союз між Францією а Америкою мав би далекосягле значіння, бо до него готова прилучитися Німеччина, що має бути рівнож в пляні Бріянда, який хоче в той спосіб забити раз на завсігди справу німецького реванжу. Між Францією а Америкою моглоби прийти легко до такого союза, бо між ними нема територіяльних ні ніяких других поважних терть. Справа сплати воєнних довгів не є так великою перешкодою, що моґлаб заважити при так великій політичній комбінації.

ПРИПИНЕННЄ КОРИСНОГО ВИДАВНИЦТВА.

У звязку з загальним скороченням коштів на Академію в Подебрадах мусіло припинити свою працю й „Видавниче Товариство", що досі видало понад 150 підручників по ріжних науках. Воно могло існувати тільки при допомозі Академії, бо членських вкладок не вистачало, а продаж видань далеко не покривала видатків. На прибутки ніхто й не рахував, бо книжки видавались у скількости 100—150 примірників, отже були дорогі й широкого збуту, як дуже спеціяльні, не могли мати.

На превеликий жаль, саме тепер у періоді ліквідації „Видавниче Т-во" одержує замовлення на свої видання з Великої України. Вже чимало книжок було вислано в Київ, Харків, Винницю на замовлення високих шкіл і окремих осіб. Недавно Одеська Державна Публична Бібліотека просила вислати їй всі книжки „Вид. Т-ва", бо 75 проц. студентів, за браком власних книжок, користуються ними з Бібліотеки. Це замовлення, а також таке саме від луцької „Просвіти", ще можна було задовольнити, але надалі це вже буде неможливо, бо деякі підручники вже зовсім розпродані і повного комплекту всіх видань уже нема.

Деякі з найпотрібнійших підручників, переважно по технічних науках, мають перевидати на Великій Україні для задоволення потреб високих технічних шкіл.

КООПЕРАТИВНІ ЗЛОДІЇ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„Жахливу статистику" шахрайств в кооперативних товариствах подає першотравенський кореспондент „Прол. Пр.", ч. 69: „зловживання охопило 29 відсотків усіх перевірених товариств, де працюють не кооператори, а кооперативні злодії... А трапляється, що замісць боротьби зі злодіями їм ще потурають".

З ЖІНОЧИХ РЕКОРДІВ.

Внучка султана Абдуля Гаміда II., княжна Фетіє, заробляє 100,000 фр. річно, як мандрівна представниця одної париської фірми мод. У 1915 р. як 15-літня дівчина втекла з гарему в Париж. Там замісць султана найшла собі опікуна, який дав їй змогу скінчити торговельну академію і вивчити кілька мов. Тепер вона мандрує по балканських країнах, де веде пропаганду париської моди.

КІНЕЦЬ „МОРАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ".

Від 1. жовтня ц. р. щезне в Берліні тзв. „моральна поліція", що мала обовязок стежити за вуличною проституцією, яка мала окремі правила. Скасування такої інституції є наслідком довголітнього досвіду ріжних установ і організацій, що поліційна контроля не тільки не причинялась до викорінювання моральної гнилі, але часто грубою лапою спихала туди невинні жертви, не рахуючись із психольоґією людини. Голосною була недавно скандальна справа молодої дівчини Махав, яка зійшла до гробу, завдяки помилці поліції, а її мама, письменниця, була арештована „за розпусту", тому, що змалювала її долю в книжці. На майбутнє проституція в Німеччині підпадатиме тільки під загальні закони нарушення прилюдно моралі, згіршення, намови до розпусти, то-що.

КІНЕЦЬ ОДНОЇ ХЛЄСТАКОВЩИНИ.

Від кількох літ водила людей за ніс у Берліні таємна дама Анастазія Чайковська, яка давала тисячні докази на те, що є архикняжною, наймолодшою донькою царя. Щойно тепер якесь бюро детективів ствердило, що вона називається Францішкою Шанковською і крім царської фантазії не має в собі нічого царського. Вона повинна би дістати тепер запросини до якогось театру, коли виявила такий акторський талант.

РЕПРЕСІЇ НА БІЛОРУСИ.

Поліція обіздить білоруські містечка і села та замикає й опечатує сотки льокалів „Громади". Підчас ревізії конфіскує організаційні папери, печатки і гроші, зібрані з членських вкладок. Арештовано секретарів і діячів повітових комітетів із кругів „Громади".

Власти замкнули також Білоруський Кооперативний Банк і його відділи в Глибокім і Пинську. Замкнено цей банк, хоч нема сумніву, що він не був у ніяких взаєминах із „Громадою", а повстав рік скорше як „Громада".

ФІЛЬМ „КИЇВ".

Серед того совітського мотлоху, яким годує людність ВУФКУ, з приємністю можемо означити і заходи позитивного характеру: тепер провадиться знимання спеціяльного фільму „Київ" — його історичні місця, культурне та промислове життя. Робота йде за порадами проф. Ернста.

КИТАЙСЬКІ МУРИ В ЕВРОПІ.

Один з найстрашніших наслідків війни є закони, якими держави хочуть оборонити себе взаїмно перед торговельним суперництвом: — митові закони. Є економісти та політики, які віддавна доказують, що ці „китайські мури" шкодять більше власній державі, як сусідським. Але інші не вірять. Член анґлійського парляменту Моррісон Бел хоче европейським політикам доказати, що вони помиляються і їздить по великих містах з відчитом на цю тему. А що він син практичного народу, то замісць мрячних теорій придумав наглядний топоґрафічний модель европейських держав, з яких кожна обведена муром, таким, який відповідає точно її митовій охороні супроти інших. Такий мур змальовує у грубости пропорцію, яка є вислідом совісних обчислень. Віденці оглядали цими днями цю повчаючу забавку для великих дітей. Із того моделю виходить, що найгрубший митовий мур дає із усіх держав Польща: 30 мм; за нею йде Мадярщина 26, Чехословаччина 23, Юґославія 22, Альбанія 21, Італія 17, Німеччина 15, Австрія 13, Анґлія 6, Голяндія 5 мм. Моррісон Бел подарує кожній державі, що тримається мита як сліпий плота, один модель. У Варшаві не повинні би приняти моделю з таким грубим муром, бо всі знаємо, як за ним тепло.

СВІТОВА ВСЯЧИНА.

Ленінґрадська офіціяльна статистика стверджує, що між кишеньковими вуличними злодіями поважне місце займають недолітки і діти; минулого року було аж 66 дітей нижче 10 літ, арештованих за очищування кишень прохожих. — Анґлійський буджет має за 1926 р. 36 міліонів фунтів дефіциту; причиною вуглевий страйк. — У Чехословаччині було від 1. січня до 19. березня ц. р. 359.551 випадків „еспанки", з чого 2,254 смертельних. — Один із найбільше відомих мадярських епископів Оттокар Проґасска помер від апоплектичного удару підчас проповіди в церкві. — Князь Бісмарк, член німецького парляменту, йде слідами свого предка і хоче стати дипльоматом; його приняли до міністерства закордонних справ. — Данський уряд призначив вдові по письменникові Брандесові пенсію 3,000 кор. — Анґлійський археольоґ Фірт відкрив у Єгипті, місті Саккара, гроби фараонів з перед 5000 літ. — У лондонськім військовім арсеналі пожежа спричинила шкоди на кілька тисяч фунтів. — Приклад париського Ляндрі заразливий: 28-літній фабричний механік Верманд убив свою жінку і спалив її в кітлі відділу для центрального огрівання.

БЕДІТНІ, НЕ ЖУРІТЬСЯ!

Ґазети пишуть, що жінка одного японського рибалки за 25 літ привела свойому щасливому чоловікові аж 23 дітей. Слід зазначити, що ця жінка була передтим 4 рази замужна і не мала дітей.

СОВІТИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

МОСКВА, 29. квітня. — Совітський уряд рішив взяти участь в міжнародній економічній конференції, яку скликує Ліґа Націй. Конференція розпічнеться в Женеві 4. мая. Совіти висилають 4 делегатів, а то: М. Оссинського, б. комісара хліборобства, який був минувшого року в Злучених Державах; М. Сокольнікова, б. комісара фінансів, що привів до стабілізації совітську валюту; М. Ліпце і М. Штайн є дальшими делегатами.

Це перший раз, від вбийства совітського посла Воровського в 1923 р., що совітські репрезентанти вступають на швайцарську землю.

ҐЕНЕРАЛ ЧЕНҐ ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ РЕЖІМОВИ В ГАНКОВ

ЗБИРАЄ 80,000 АРМІЮ І НАСТУПАЄ ЗІ ВСІХ БОКІВ.

ШАНГАЙ, 29. квітня. — Доперва тепер начинається властива війна між обома крилами національстичної партії. Представник умірковaного крила ґенерал Ченґ Кай Шек зібрав 80,000-ну армію і наступає. Хоче він дістати в свої руки ґенерала Чена, що стоїть по стороні лівих націоналістів в Ганкові, бо Чен був командантом в Нанкінґ, коли там прийшло до тих розрухів, що наробили кантонцям стільки клопоту з чужинецькими державами.

На сторону ґенерала Ченґ Кай Шека перейшов мабуть ґенерал Шен Чіен, головна підпора Ганкова.

ЗНУЩАННЯ НАД КОМУНІСТАМИ.

ШАНГАЙ, 29. квітня. — Страчення 20 комуністів тревало більше як 3 години. Було вирішено, що страченнє кождого з них має тревати 10 мінут. На місце страчення випроваджено всіх 40 засуджених і держано їх там через кілька годин в тім переконанню, що всі мають бути страчені. Доперва при останку оголошено присуд смерти для 20, а решту засуджено на довголітну вязницю.

Подібні екзекуції відбуваються і по других китайських містах.

ОБРАЗИ З КИТАЮ.

ПЕКІН, 29. квітня. — Як властиво виглядає сегодня життє в такім китайськім центрі, як в Шангаю, годі собі уявити, не побачивши контрастів на місци. От по однім боці пречудні огороди з пахучими квітами, а по другім смердячий канал. З одного боку видно прекрасні авта, а з другого нужденних, збідованих кулів, що тягнуть візки. По одній стороні пречудні люксусові доми з наймодернійшим урядженнем до домашних пливален включно і те все з 12 слугами коштує $300 в місяць, а з другого боку бачимо нужденні хати, в яких панує тиф, холера і всяка друга пошесть. Тут проходжуються американські маринарі, гарно вбрані, веселі та здорові, а по другім боці китайський обдертий, почорнілий з нужди пролетаріят.

ЗНОВА БОРБА МІЖ РОЯЛІСТАМИ І КОМУНІСТАМИ.

ПАРИЖ, 29. квітня. — Між французькими комуністами а роялістами панує вічна ворожнеча, яка всегда прибирає острійший вигляд, коли надходить робітниче свято 1. мая. От і тепер напали комуністи на монархістів, коли ті вертали з нарад. Підчас бійки прийшло до стрілянини, серед якої було 6 ранених, по трох з обох сторін.

НОВИЙ БРИТІЙСЬКИЙ АДМІРАЛ.

ЛОНДОН, 29. квітня. — Адмірал Сер Чарл Медден обійме команду над британською фльотою з днем 30. червня як наслідник Ірла Бетти. Новий адмірал має за собою довгу воєнну службу і відомий з того, що виратував анґлійську фльоту підчас німецького нападу біля Ютляндії.

Думають, що новий адмірал оголосить тепер детайлі тої нещасливої битви.

СОВІТИ КАЖУТЬ, ЩО СКОНФІСКОВАНІ В ПЕКІНІ ДОКУМЕНТИ ФАЛШИВІ.

МОСКВА, 29. квітня. — З рамени Комуністичного Інтернаціоналу подають, що всі ті документи, які мали знайти в опечатанім будинку совітського консуляту в Пекіні, в яких говориться про допомогу совітів що до викликання революції в Китаю, пофалшовані нарочно, щоби скомпромітувати совітський уряд. Совіти не брали абсолютно ніякої участи в підбурюванню Кантонців проти Північної армії і не винуваті в тій братній боротьбі, що тепер розгорілася в Китаю в лоні одної і тої самої партії.

КОРОЛІВСЬКИЙ ВІЗ ДЛЯ КЕМАЛЯ ПАШІ.

БЕРЛІН, 29. квітня. — В Кассель викінчено новий залізничий віз для турецького диктатора Кемаля Паші. Це прямо не віз, а палата, заосмотрена у всякий люксус. Та палата на колесах має їдальню для 14 осіб, пречудно удекоровану, з радіом і фонографом. Кождий буде міг собі при обіді приложити радіо і слухати, заїдаючи смачні страви, які будуть варені в кухні, викінченій в можливо наймодернійшнй і найбільш люксусовий спосіб. Є там спальня і купальня та покій до куреня. Віз коштує $36,000. Відставлять його на днях до Ангори.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY; N. J.

САМОСТІЙНІСТЬ І РІВНОПРАВНІСТЬ

Справдішні потоки пропаганди поплили сими часами з урядів держав, заінтересованих у китайських подіях. Як звичайно, політика уряду не все стрічається з похвалою й згодою всеї суспільности. Виринає дискусія, немовби боротьба двох поглядів. Як всяка боротьба, так і ся боротьба роскриває незвичайно важні питання.

Приміром, стейтовий департамент має певну політику в китайській справі. Проти урядової політики виступила поважна група газет. Вони підняли в боротьбі такий арґумент: Коли уряд боронить своєї політики в Китаю, а рівночасно впевняє, що він не нарушує китайської самостійности, то най американський уряд „оберне кота хвостом" та представить себе в положенню Китаю. Найби так Китайці робили в Америці таке, яке роблять Американці в Китаю. Чи американський уряд казавби тоді, що Китайці шанують американську самостійність?

В сьому арґументі американські ґазети вдарили цвях в саму головку. Про захованне чужої самостійности говорити легко. Говорити такі фрази може й той, що якраз сю самостійність ломить. Тому політику треба мірити не фразами, від яких податку не платиться, але ділами.

Правдивою мірою пошановання прав другого є засада: Не роби другому того, що тобі немило.

Мірилом пошановання чужої самостійности є власна самостійність. Коли Москалі нам кажуть, що вони дають нам право самоозначення, то змірити се говоренне можна легко такою пробою: припустити, що Українці хочуть Московщині зробити те саме, що Москалі роблять Україні, та спитати їх, чи вони на се пристануть.

Кажуть нам польські аґенти, приміром, що українська католицька церква не є упосліджена через польсько-римську інтриґу. Ану спробуймо, чи мають українські католики в католицькій церкві такі права, як Поляки? Отсе є мірило справдішньої рівноправности, а не пусті фрази про братерство католицьких народів, яких без найменчого труду може наговорити всякий пропаґандист.

Такі засади, як самоозначення, рівноправність, інтернаціоналізм, самостійність, — всі вони означають одно: рівність. А рівність пізнається по тому, що дається всякому таке саме право й забороняється всякому те саме. Де одному вільно більше, як другому, де одному менче вільно, як другому, там рівности нема. Хто там говорить про самоозначення, рівноправність, самостійність; сей числить на дуренне сими фразами необачних.

МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ, ЯК ТЕАТРАЛЬНИЙ ДІЯЧ

Придивляючись до значіння, якого набирає український театр серед українського народу, Михайло Старицький задумав утворити постійний український театр. Такого ще не було, а були лише окремі аматорські гуртки, та иноді російські артисти робили, між иншим, українські вистави. Для здійснення своєї мети Старицькому довелося попрацювати дуже багато. Лише незломна його енергія та самопосвята, а також значні матеріяльні засоби, які витрачав з власної кишені, дали йому можливість осягнути мету.

Згуртувавши біля себе всі найкращі тогочасні українські аматорські сили, він утворив свій постійний театр. Щоби не залежати від місцевих випадків, зорґанізував він також свою театральну орхестру та постійний хор, поробив власні декорації та придбав костюми й бутафорію. Звичайно це вимагало багато знання, коштів та праці, особливо, коли все треба було творити вперше. Але Старицький виконав своє завдання і в 1883 році роспочав грати своїм театром в Одесі. Режисером був у нього М. Кропивницький, а серед артистів були такі велитні української сцени, як: Затиркевич-Карпинська, Саксаганський, Карпенко-Карий, Садовська, Максимович та инші.

Спочатку справа пішла добре, але видана київським ґенерал-ґубернатором заборона українському театрови грати в більшости міст України привела до фінансової кризи; більшість артистів, на чолі з Кропивницьким, залишили театр Старицького. Старицький залишився сам з молодими силами, але завдяки визначному режисерському таланови йому пощастилося провадити театр на відповідній височині. Так він пропрацював своїм театром довші роки і в початках девятьдесятих років передав антрепризу Грицаєви, а сам віддався цілковито праці над переробленням і пристосованням до сцени чужих драматичних творів та до писання власних, ориґінальних.

На полі режісури Старицький виявив себе великим майстром діла. Тому в історії українського театру він займає як режисер таке саме місце, як і Кропивницький. Правда, Старицький не був учителем акторів, але він мав надзвичайну здібність використовувати всі якости артиста. Особливо йому удавалися масові, народні сцени. До нього в цілій Росії не було жадного режисера, який виявив би себе на сцені в такій високій мірі скульптором-декоратором, як Старицький. Ніхто не умів так прекрасно мальовничо роскласти ґрупи на сцені та дати їм чудові художні рухи. Сам він був на сцені важким і грав манерно, але він це знав і уникав гри на сцені, але як режисер давав читанню кожної ролі надзвичайну мельодійність та тонкість психольоґічного розуміння.

В ті часи мало було бути добрим орґанізатором, видатним режисером та антрепреньором; треба ще було бути самому й драматурґом. Українська драматична література того часу була надзвичайно примітивна й бідна. Пеєи були мало сценічні, або й зовсім несценічні, тому до вистав не надавалися. Отже Старицький звернув свою увагу й на цей бік та почав писати свої ориґінальні песи. Але за браком часу доводилося йому переробльовати також і чужі.

Все своє життя Старицький любив мельодраму, любив масові хорові сцени та ефектний монольоґ. Тому всі песи Старицького визначаються своєю мальовничістю, художністю й ваблять і око й ухо гостя. Він написав чудесні лібрета для опер й оперетoк. М. Лисенко до його лібрет писав часто музику, або навпаки: до музики Лисенка Старицький писав лібрето. Наслідок їх спільної праці, повстали такі прекрасні українські опери та оперети, як „Тарас Бульба", „Утоплена", „Різдвяна Ніч", „Чорноморці" та инші.

Коли критика української літератури не ставить на перше місце пес Старицького, то зате діячі української сцени ставлять їх на перше місце. Вони кохаються в них, люблять їх за прекрасні хорові сцени.

Під впливом свого оточення в Києві, в якім зародилася гадка утворити справжню драматичну літературу, збагативши її перекладами з чужих мов, Старицький задумав цілу низку перекладів з світових клясиків, але встиг перекласти лише Шекспірового „Гамлета". Живі потреби часу примусили його братися за свої національні сюжети. Першим ориґінальним драматичним його твором була: „Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка". Пізнійше він пише драму: „Не судилося", яка виставлена була на сцені під назвою „Не так склалося, як ждалося". Тут він пробує глибше захопити сучасне українське життя й малює панка, що захопився народництвом, який в боротьбі з самим собою не зміг перебороти своєї власної істоти, а тому приніс народові замісць добра тільки лихо.

Тодішні цензурні умови не давали можливости не тільки виставляти, а навіть і друкувати такі твори, в яких трактується соціяльні чи громадсько-національні проблеми. Довелося обертати лише в колі етноґрафічних, суто побутових пес. Він написав для сцени по позиченим сюжетам „Сорочинський Ярмарок", „Тарас Бульба", „Циганка Аза", „Ніч під Івана Купала", „Ой не ходи Грицю", „Маруся Богуславка", та много инших. Всі його песи були дуже популярними і входили до репертуару майже всіх українських труп, зберігаючись в ньому до останнього часу. Любили ці песи режисери, любили їх актори, а ще більше любили їх глядачі. Вони мали велику сценічну вартість тим, що в них завжди була ясна, струнка композиція, дія не затримувалася зайвими епізодичними сценами. В комедіях було багато веселих сцен і ситуацій, а в драмах — ефектів та напружених сцен. Але віддаючи перевагу сценічности пес, Старицький меньше турбувався про літературний бік своїх побутових пес. Зовсім инше знаходимо в його історичних песах. Вони з літературного боку стоять далеко вище від побутових, а історична правда художньо змальована. В своїх історичних трагедіях він дає картини боротьби українського козацтва з Поляками. Видатнійшими суть: „Богдан Хмельницький", „Оборона Буші", „Остання Ніч", в якій змальоване переживанне засудженого на смерть за повстання проти Ляхів шляхтича. Всі ці песи написані віршами; з них не погані в нашій драмі зразки романтичної трагедії в дусі Шіллера.

Така була драматична творчість Михайла Старицького. Людина з широкою освітою й інтересами, щирий народолюбець, один з кращих людей того покоління, що дало в політиці Драгоманова, а в літературі Левицького та Мирного, — Старицький все ж таки у своїй драмі не піднісся на ту височінь, на яку міг-би піднестися з своїм ідейним рівнем та поетичним хистом. Коли порівняти його песи до лірики, мусимо визнати, що лірика ідейним змістом стоїть вище над драматурґію. Але в цьому не вина автора, бо причина полягає не в ньому самому, а в тих зовнішніх обставинах, серед яких йому доводилося працювати. Старицький, хоч і не утворив шедеврів української драми, але в загальному ході розвитку нашого театру його діяльність була вельми корисною й потрібною. Без неї не можна сказати, де ще тепер стоявби наш театр.

ЗРІСТ АНТИСЕМІТИЗМУ НА УКРАЇНІ.

Зріст антисемітизму констатує на окружному зїзді в Києві Любченко: „Не криючись, скажемо, що куркулі й перекупки співають про антисемітизм. Вони скалять зуби проти єврейського торговця і єврейської перекупки, і в той же час обвинувачують єврейських трудящих".

o

ПОТЯГ ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЗРОСТАЄ.

Сього року з Винницької округи мають переселити 600 селянських дворів, з них 300 до Уральського краю і 300 на Далекий Схід, а з Київщини — 1,350 дворів.

o

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Витинки з газет надіслали: гр. Іван Чмирид; гр. Онуфрій Курочка, з Гемтремк, Мишиген; гр. Василь Пухта, Бриджпорт, Кон.

o

Г. П-о, Ню-Бритен, Конн. — Такої відозви редакція нікому не поміщує. На церкву звичайно наші громадяни в старім краю дають жертви радо, ба навіть уряд буде помагати церковному урядови стягати конкуренцію. Через те відноситися з такими відозвами аж в Америку зайво. Редакція не містила таких відозв нікому, і для Вас не зробить виїмку. Відозву Вам відсилаємо.

o

А. С. — Ваша пісня про дівчину коло верби над водою й козака не піде в газету. Про такі річи є народні пісні, сотки літ віком, і хто хоче про се писати, що вже було написане, мусить написати щось кращого або нового. Ваше не є нове, але за те гірше. Се не значить, щоби Ви не пробували далі. Пробуйте богато разів, а колись може виробитеся.

o

В. Л. — Вашого витинку, хоча він цікавий, зужити не можна, бо Ви витяли з газети тільки кусок, а не подали ні газети, з якої се взято, ані дати газети. До того, Ви перечили, що статейка, Вами витята, має продовження ще на 4. сторoні тої газети, а сього продовження Ви теж не витяли. В сей спосіб Ви свою власну працю, невеличку, але все таки похвальну, зовсім обезцінили.

o

К. Г-ий. — Ні, не боялися сказати, як довга ріка Дніпро, а не сказали просто тому, бо наш читач про те не питав. Коли Вам тепер цікаво, то скажемо. Дніпро має від жерел до свого гирла в Чорне море довжини миль (американських) 1,400. Дністер, додаємо для Вашої цікавости, без Вашого питання, має 800 миль довжини. Відомо, що довжина ріки має своє значінне для людий, приміром для народного господарства, та можна сумніватися, чи має вона таке значінне, як Ви приписуєте, що мовляв, хтось з українського роду не захоче себе звати Українцем, бо найбільша українська ріка не найбільша в світі. Як справді така людина десь найшлабися, то сьому не винен ні Дніпро, ні Україна, і такий чоловік повинен собі зараз дати вставити клепку в голову.

В. Буряник. — Замісць сипати цілу копу визиванок і неоправданих підозрінь, чи не краще булоби написати, спокійну статтю та піддати свою розвязку. Відсуджувати від чести й патріотизму людий, які не хочуть належати до Вашої церкви, се чейже, скажемо делікатно, не тактовно. Як Ви мали проекти для конгресу, треба було на той конгрес приїхати і там їх ставити. Ніяка редакція на конгресі не мала ніякого права титулом того, що вона редакція. Редакція Свободи не має на ціли приказувати народови, що робити зі своїми церквами й вірами. Се питанне мусить рішити самий народ, а народна газета має лишень обороняти право народа робити з такою справою те, що нарід уважає за відповідне.

Ч о л о в і к: Чи ти чула, дорогенька, яка страшна буря лютувала в ночі?

Ж і н к а: Ні, але чому до чорта ти не збудив мене?! Таж знаєш, що я підчас бурі не можу спати!

o

П о с в і д к а (з газетних оголошень). „Отсим посвідчаю, що штучні зуби, які мені робив Вп. Доктор Х. У., дуже гарно випали. Можу тому поручити робітню цього совісного доктора всім иншим".

Василь Бобрів (Смутний).

РУЇНА.

(Спогади звичайного старшини).

(15)

В 1917 році, по приїзді до Києва, вступив я до 1-ої Сердюцької дивізії, Дорошенківського полку. Саме тоді оголошено було набір залізничників, формувати яких доручено було сотн. Моптулякові. Хто він і що, не знаю. З його слів не можна було зрозуміти нічого. Маленький, гостроносий, з хитрими падлючими очима, бундючний, готовий кожної хвилі посміятися над слабшим, дужчих боявся, як чорт ладану. Хвастливий незвичайно з перших же днів виявив свою нездалість до організаційної роботи, тож на його місце призначили когось инчого, а мене відіслали в розпорядження штабу дивізії, де я перше пізнався з командіром Богунівського полку, полковником Дешлевим. Через кілька день почув, що полк збольшевичився. Пізнійше я зрозумів, чому. Командір більше пячив, ніж займався своїм ділом. В партизантці він також нічого не робив, щиро віддаючись пятиці та спанню. Опухщий, з великою бородою і отце увесь портрет „славного" полковника. Товариш його о. Маринич, з ріденькою борідкою та вусами, з великим синьо-червоним носом, доповняв, здавалося „полковника". В той час, коли хорі козаки, або старшини босими ногами місили багно, ці два лицарі хропли, закутані в кожухи на ресорній тачатці, після чергового вливання оковити.

Тютюнник знав і добре розумів, що як полковник так і піп зайвий елемент, але люде були свої, ніби Українці, і тому дивився на них крізь пальці. Що дня на попові можна було бачити нову шапку, бо після кожного пяцства він її губив.

Не дивлячись на довгий постій, населення ставилося добре. Наближалися свята й люде готовилися стрічати їх як завше, не звертаючи уваги на хвилі, що перекочувалися через них. Час від часу наші розвідчики приносили відомости про ворогів наших. Большевики не поспішали, а денікінці давно відкотились аж за Голованівське, яких шістьдесять верств на південь нижче Уманя.

Зате поспішав Волох, очевидно маючи завдання захопити Умань в свої руки. Розказували, що він після Любара мав злучитися з червоними, але ті його не приняли й тепер ніби він простував на злуку з нами. За Божка не чуть було. Всі ці відомости служили лише матеріялом до балачок тай більш нічого.

Тимчасом, забувши і Волоха і червоних, козаки та старшини святкували Різдво. Самогону в кожній хаті хоч купайся, їсти слава Богу було що, от козацтво й забуло, де воно й що воно. Мовляв, гуляй душа без контуша. Вже тоді почував я, що тиф мене бере; я знав, що коли він мене звалить, буде біда. Як не уложить тиф, то добють Москалі, а може й волоховці, що йдуть сюди. Й тому я пив, мертво пив, бо казали, коли людина пє, то тиф тоді не бере. Тай усі пили, тримаючись цієї засади.

Нарешті самогон в селі випито. Пити більш нема чого, а пити хочеться, тай треба. Хтось догадався, що в Умані є горівчаний склад і не мішалоб, мовляв, туди поїхати. Доклали начальству, одержали дозвіл і помішник мій, Статуїв, поїхав, наперед склавши реєстр потрібних річей окрім горівки. Мав повернутися за два дні, але пройшли три дні, а його не було. В ночи під Маланку нервовий, незвичайний гуркіт у вікно підняв усіх, мов по трівозі. Впустили чоловіка, роздивились — Статуїв. Босий, обірваний, з переляканим обличчам, блідий, лише вскочив у хату, не сказав, а гукнув:

— Волох в Умані!

— Так що?

— Та то, що Запорожців розброєно, а старшин розстрілюють; ледви вирвавсь.

— Далі.

— Волох, коли підходив до Уманя, післав делеґацію на переговори, кажучи, що він ніби йде до них на злуку; ну, ті, дурні, повірили. Ждуть. А Волох, прийшовши до міста, заходивсь розброювати та арештувати. Гордієнківців та Богданівців вже нема. Влада в Умані Волоха. Піду до Тютюнника.

Статуїв вийшов. Сумно стало на серці. Здавалося, що тут буде і кінець. В той час найменча невдача здавалася катастрофою, а розброєння двох добрих частин ще зменчувало й без того нечисленну армію. Йшов Новий Рік, як видно — невеселий. Мимоволі чоловік ставав суєвірним, забобонним. Здавалося, велитенське страховисько вже роззявило свою пащу, готове ковтнути нещасливих оборонців України. Статуїва не було довго й десь досвіта він вступив у хату, ще більше блідий та нервовий.

— Сьогодня наступаємо на Умань — коротко повів.

— Будь, що буде, — пронеслося у мене в голові. — Ліпше вмерти, ніж коритися судьбі.

Спати було ніколи.

IX.

Ще зрання зачав сіяти дрібний пронизуючий дощ, перетворюючи землю в одно ціле багно. Чекати зміни даремно було. Село наче вимерло. Навіть козаки не вешталися, нащо вже охочі вони до безцільного блукання. Усі вже знали про події в Умані й на найріжніші лади обговорювали.

— Знали, кого поставити, в Умані, — бубнів мій джура, пораючись коло сідел. — Хиба Запорожцям можна що довіряти?

— А чому й ні? — озвався я.

— І це ви щиро говорите? — Він так подивився на мене, що мені стало якось ніяково. Він прекрасно знав, що я говорив неправду.

— Коли вони свого командіра продали, то чого вже можна чекати від таких людей? Тьфу!...

Джура смачно сплюнув, крякнув, затягуючи ушивальники й раптом, підвівши голову, наче прислухався.

— Чого ти?

— Та здалося, ніби з гармати ревнуло...

— Боїшся?

— Кого?

— Та волоховців.

— Волоховців? Ні! Волоховці — такі-ж козаки як я, а от Волохові б не хотів попадатися. З живого б шкуру здер.

— За що? Хиба він тебе знає?

— Ще б таки. Мобілізував мене в Константинові й взяв до себе у конвой, а я, побачивши, куди він гне — втік. То як ви думаєте, помилує?

— Та він певно й забув давно.

— Еге, не такий він, щоби забуть. І на тому світі пригадає. Скажіть мені, хто такий Омелько Пугачов?

— На що це тобі знати та й з якого приводу ти його пригадав? Цікаво.

— Тому хочу знати, що в штабі Волоха звали так, а хто такий Пугачов, не знаю. Гетьман такий був коли, чи отаман?

Я пояснив.

— Еге, так це виходить розбишака! Ну, так це правда, а то я думав; отаман і зайсть же мене розбирала, коли чую бувало. Думаю: який ти в чорта отаман, коли ти бандит. Готово, пане комендант. Ви на якому поїдете, як прийдеться наступати? — раптом перемінюючи тему, звернувся впрост до мене козак.

— Хиба ти знаєш що про наступ?

— Та гомонять... Хиба б я надармо сідла лагодив?...

Я нічого не відповів. Оба коні були добрі й однаково відпочили. З ясністю, якою тільки можна, уявилася мені фіґура Волоха. Я наче бачив його, походжаючого по Умані в жупані на московський крій та у високій смушковій шапці з Харченком і Голубом, наче пан з двома вірними псами. Безпечне одно було. Це вирух, лише не знать куди; може й на Волоха.

Увійшов козак і Волох десь зник. Приніс наказ. На вечір мали рушати на Умань. Чого? Не треба й питати.

Збори тяглися якось довго, довго, а з ними й день. Ледви помітна трівога ворушилася десь під ложечкою, настрій апатичний, одно бажання: швидче рушати.

Вийшов на рундук: дощ побільшився, насуплювався день, значить: хутко вирух.

Майже темно, останнім лишив Дубову (комендант мусів ще оглянути містечко, щоб бува хто не лишивсь), пищить грязюка під копитами коня, кутаюсь у куценьку куртку з дунаєвецького сукна, не пособля — вітер мов довгими голками проколює вже хоре, худе тіло. Ось і вози — дігнав. Більшість козаків, не дивлячись на непогоду, сплять; деякі підставили лице холодному дощеві, з роззявленими ротами — справжні мерці. Глибше насунув шапку на очи, щоб не бачити, кинув повід, засунув руки в рукави й занімів.

Десь години коло девятої прийшли до невеличкого села Стенківки. Тут мав бути збірний пункт. Про завдання инших дивізій не знаю, а можливо, що наступали самі Київці.

(Дальше буде).

ЗНАЧІННЯ ТРАДИЦІЇ

Виклад дир. Мих. Галущинського.

В неділю, 27. березня ц. р., заходом кружка ім. Гаини Барвінок відбувся у Львові цікавий і дуже повчаючий відчит директора Мих. Галущинського про значіння історичної традиції.

Ізза браку місця щойно тепер подаємо короткий зміст цього відчиту, сподіючись, що усе наше громадянство призадумається над питанням, порушеним у відчиті та що цей незвичайно важний чинник у вихованні дітей, як і у життю та діяльности кожного громадянина-Українця перестанемо легковажити і недоцінювати. Коли це зрозуміє в першу чергу наше учительство, а ще більше батьки дітей, і всі ці, які можуть виховувати маси у читальнях, на зборах, вічах, тоді станемо всі як один свідомі того, що і в нас еве́лика і гарна минувшина і що сини і внуки таких предків можуть і мусять жити на волі. А тоді до мети близько.

Відчит свій почав шановний прелєґент поясненням, що це скорочення його праці, яка була призначена для видавництва „Золоті Ворота".

Коли глянемо — казав шан. прелєґент — на старі памятники, огортає нас чар старовини і пошана для предків. Роздумуємо над часами, у яких вони жили, захоплюємося їх ділами, почуваємо себе сильними і бадьорими.

Історична традиція дає нам великі психольоґічні засоби, які виховують і побуджують до змагань; вона дає певність і гідність виступу. І тому то культурні народи так уважно прослідкують свою минувшину. У давнині, коли ще люде не знали писаного слова, устні перекази з минувшини були одиноким виховуючим чинником.

Оповідання з минувшини створили тоді в уяві людей мітольоґію і культ богів. Усе було ґіґантне і таємне. З поступом часу, коли вже можна було списувати традицію, признаки надприродности зникали. Традиція згадувала тоді лише за людей, але людей великих, героїв, які визначалися певністю, щирістю і безкомпромісовістю. І правду говорив Ціцерон, коли сказав, що історія є учителькою життя. Бо вона дає багато критичного матеріялу і захоплення, яке веде до чину, до посвяти, до геройства. Слід тут ще відмітити, що забагато критицизму відносно історії і традиції шкодить, бо часто засновує і витворює погляд про згори певну невдачу. У противенстві знов непотрібе прикрашування історичних подій, де все без розбору велике і геройське, де з малих роблять великих. Це є шкідливе, бо засліпляє народ, а сліпота не дає добрих овочів... Важне є теж подавання, в якійнебудь формі, геройських моментів з історії, де обовязок стає актом священого признання, де в стадії чину герой не оглядався на наслідки небезпеки і можливі невдачі. Звичаєвим правилом утерлося, що герої, це лише ті, що з оружам в руках боролися за якусь справу. Життя є побудоване на несправедливости і в першу основу геройства лягла оружна, а навіть підпільна і терористична боротьба. Геройство оружне на війні є упривілейоване, а однак пастух Давид, який убив Голіята, і Юдита, яка відрубала голову Олоферновi, це також герої. І не Володимир Великий, або хтонебудь з дружини князя, а бідний кожемяка переміг Редедю.

Спартак був в очах Римлян ворохобником, а однак знає його як героя цілий світ.

Кожний нарід дорожить памяттю героїв. Котрий не має своїх, зазичує їх у других. Вашинґтон, герої науки і культури є вселюдською власністю. І коли у державних народів шанують і плекають традицію, то тимбільше значіння мала і має вона для народів поневолених.

Мистецтво всіх народів, а особливо письменство відіграло велику ролю у перехованню традиції і у будженню національної свідомости. Воно було голосом сумління, пригадувало упідлення і заохочувало до боротьби. Доказом цього усі визвольні війни від 18-го століття. Хто має геройську традицію, не сміє терпіти неволі. Наш нарід має богато героїв, а однак відповідного використання геройської традиції у нас не було. Вона проривалася, затемнювалася, бо за неї не дбали. І слушно сказав Франко, що „треба живої струї, що вяже день нинішній з вчорашним і будучим".

На полі традиції ми не лише не придбали відсотків, але і капітал втратили. Традицію з княжої доби призабув нарід в часі татарського лихоліття, занедбав її і остав без неї, а присвоїли її собі і прегарно використали Москалі у своїх билинах. Литовський період затемнів велич козацької традиції. В Галичині традиція козаччини заховалася сильніш, як також і за княжі часи, тому може, що козаки були дальше від нас. Нарід, який зістав без інтеліґенції, не міг ставити висше особистих інтересів від загальної справи, і тому козацька епопея посунулася мало поза мегу суспільної нерівности. Воля у розумінню народнім, це лиш скінчення панщини чи кріпацтва. Тому то в народі чи не найбільші герої Довбуш і Кармелюк. Літописи, так важні для пробудження свідомости і пошани для минувшини, дотепер не переложені на зрозумілу народню мову. Як багатою була наша традиція, коли наші верхи були не покинули нашого народу і коли би приміром ми мали сьогодня своїх Острожських!

Традиції державницької не було кому переховувати; вона заникала. Витворився такий стан, що ми знаємо дещо про князів, відтак прогалина, дещо з козаччини, а потім кормига неволі... Ще до недавна числили ми на чужу поміч, а літературу зачинали від Котляревського. Обезціненоє це, що було.

Княжу добу звемо межиусобицями, а забуваємо, що вони були всюди, у всіх народів. Усю нашу історію критикуємо. У літературі залюбки вибираємо теми з історії, які кінчаться катастрофально, у малярстві так мало розмаху. Чужі за нас більше зробили. Ми хочемо бути толерантні. Це повені пера і ставлення на котурни. Сміялися ми з пісні: „Мир вам, браття", а ми рівночасно пасивні, нездібні до рішучих кроків. Доказом хочби це, що ми давали права для національних меншин, польський університет у Київі, а української ґімназії не відважилися помістити в державному будинку, бо там була ґімназія російська. У нас є велика і гідна минувшина і через неї повинні ми стати відпорними на зазіхання чужих. Останні події, це великий капітал. В народі збудилося бажання правити собою. Мусимо використати цей капітал. Власниками минувшини нашого народа ми всі. Ми всі повинні стати до праці. Кожний повинен зрозуміти, що назвати себе Українцем, це велика честь, і з поглядом на найвисшу мету працювати так, щоби події не застали нас ляйками і дилєтантами. За нами геройства минувшини, перед нами праця, точність, обовязковість, безкомпромісовість і соняшне завтра. („Новий Час").

Прохожий (до хлопчика): Чому так кричиш?

Хлопчик: Мій батько винайшов новий ґатунок мила, а кождий раз, як приходить новий купець до шапи, мене мє... не цим милом — для реклями.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОЙ, ТІ НАШІ „РУССКІ".

Коби то були русскі з Росії, так хай собі з Богом жилиб, а то ходить мені о тих наших людей з Галичини, що все ще вірять в святе „йор" і те, що українські редактори та українські ґазети це польські запроданці. Я бачу, що й тих запроданців можнаб тепер направити. Бо до помочи стає нам та церковно-народна боротьба, що то хоче визволити українську греко-кат. церкву зпід польських впливів. Кацапським проводирам і дурисвітам відобрано через ту боротьбу найбільший арґумент, а саме, що Українці це польські аґенти. Тому тепер добра пора підійти і до тих наших побаламучених, покацапщених братів і завернути їх на правдиву путь. Воник сами бачать, що їх дитина ходить по 3 роки до тої „русскої" школи і ні читати ні писати не вміє, тільки валить йор, де попало, чи перед словом, чи в середині, чи на кінці слова. Те одно її вбили в голову і те одно вона памятає.

Коли беремося до наших закарпатських братів, так і не забуваймо за наших побаламучених „твердих", бо богато з них можна тепер перетягнути на нашу сторону.

Т. Тренич,
Фреквіл, Па.

ВЕЛИКОДНИЙ ДАР.

Пересилаю до редакції конверту, яку розіслано парохіянам української греко-кат. церкви св. Івана Хрестителя в Сиракюз, Н. Й. Це великодна збірка на церкву, відома як „Великодний Дар". Напись, як бачите, звучить: Великодний Дар для гр.-кат. церкви св. Івана Хрестителя в Сиракюз, Н. Й.

Як бачимо, то треба дати гроші і то на церкву, тільки не знати на яку, бо пропущено назву на „українську". Чи це пропущенне наступило наслідком нового рутенського курсу в греко-кат. дієцезії епископа Богачевського, чи задля чого другого, не знаю. Але знаю тільки те, що громада наша, в якій працювали такі щирі священики і українські патріоти як о. Жук, о. Левицький, о. Струтинський і другі глядить тепер кривим оком на рутенський дух, що повіває не тільки з тої великодної коверти але й з других боків.

Парохіянин.

НЕ ВІРМО ПУСТИМ СЛОВАМ, АЛЕ ГЛЯДІМ НА ДІЛА.

Якийсь дописуватель нарікав недавно в „Свободі", що в нас життя завмерло. Та воно так на ділі не є. Бо маємо свою Читальню і Кооперативу, маємо богато наших людей в бизнесі, збираємо гроші на старий край і т. д.

Правда, що могло би бути ще краще, але тут вже не вина громади.

Я вже завважив, що на нашу громаду глядять другі українські громади скоса, але то головно через те, що тутешний парох о. Паздрій веде неясну політику у відношенню до епископа Богачевського.

Та я думаю, що й на те є рада, бо громада великий чоловік, коли тільки не дозволить собі тесати кілків на голові. Громада може рішити, як хоче і то виконати, коли тільки не буде давати себе зводити словам. Це замало, коли приміром священик каже: „Я український син, я в краю гнів сховилами зі стайні викидав, чому ж би я не мав іти з народом?" Бо рішаючим є те, чи заповів він, приміром, мітінґ в справі вибору делеґатів на конґрес до Філаделфії, чи заповів всенародне віче в церковно-народних справах, чи підносить народну роботу, чи дає пожиточні лекції для народу і т. п. Бо що иншого масні слова, а друге — діла. А нам треба людей сміливих, роботящих і характерних, які, коли кажуть, що йдуть з народом, мають ту заяву ділом залечатати. В противному разі вони наші вороги або непотріби.

Олекса Смик,
б. Січ. Стрілець і член У. Н. С.
з Вилкс Берри, Па.

ХТО МАЄ ЗАНЯТИСЯ ВИСИЛКОЮ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ?

На мою думку то висилкою делеґації на радянську Україну повинніби занятися не хто иншний, але якраз Український Народний Союз, бо се він був першою українською організацією в Злучених Державах і він має найбільшу повагу серед українських організацій в Америці. Такою висилкою він запишеться знова золотими буквами в історії України.

Щодо справи коштів такої делеґації, я годжуся з поглядом Николая Скотинського.

Олекса Прокопів,
Ню Йорк.

ДЕЩО ПРО ЖИТТЯ НАШИХ ЛЮДИЙ У ФРАНЦІЇ.

Я дістав від свого товариша з Франції листа, в якім є дещо цікавого для кождого Українця, і тому прошу подати вийміки з нього в Свободі.

Межи иничим пише мій товариш:

„Дуже дякую Тобі, любий краяне, що Ти вмієш оцінити національну думку та прислав мені сюди до Франції часописи, з яких я міг богато потрібних річий довідатися. Я читаю залюбки сі ґазети, які Ти мені присилаєш, і думаю, що читати їх повинні всі наші люди, щоби підняти культури, горнутися під один український прапор та збиратися бороти за рідний край.

„Щодо мого поводження, то я, Богу дякувати, здоров, але мав нещастя. Працював на нічну шихту, і підчас роботи впало мені на праву ногу залізо, — в ночи з 12. на 13. марта, під неділю. З великим трудом зайшов я до свого помешкання. Потовчена нога болить і я цілий тиждень не піду до роботи.

„Поводженнє моє сумне. Нас, Українців, є тут богато, але розвитку ми не маємо жадного. Живемо як у полоні. Заробітки нещасні, своєї організації не маємо жадної. Через те, якби Ти прислав мені календар на 1927. рік або які другі книжки, се булаби для мене велика розрада".

Я певний, що й другі українські іміґранти в Франції так почуваються і того самого потребують, що мій товариш, та що добреби було, якби так ми, українські іміґранти в Америці, які від них далеко богатші, помогли своїм братам у Франції та дали їм те, чого вони потребують.

Антін Бусько,
Сиракюз, Н. Й.

ЯК ВИСИЛАТИ ДЕЛЕҐАЦІЮ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ?

На мою думку, одних делеґатів повинен вибрати Український Народний Союз, других Союз зі Скрентону, а третих большевицькі організації.

Звіт з поїздки малаби делеґація зложити в українських ґазетах в Америці.

Делеґацію з трох партій пропоную тому, щоби один міг другого критикувати перед народом, бо лишень через взаїмну критику дійдемо до якогось розуміння правди.

На кошти такої делеґації Обєднанне малоби утворити осібний фонд. Таксамо члени У. Н. Союза малиби зложити по 2 центи від члена. В сей спосіб гроші будуть зібрані.

Г. Штогрин,
Филаделфія.

НОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

Я читаю голоси читачів про висилку делеґації на радянську Україну і я теж переконаний, що таку делеґацію вартаби висилати. Не буду повторяти того, що другі вже сказали за такою делеґацією, але додам нову думку за висилкою.

Дістаю богато листів від Січових Стрільців, що находяться у Чехословаччині, та бачу, що богато з них хоче їхати на радянську Україну, але не може. Чи не моглаби така делеґація вистаратися о дозвіл для басих Стрільців перебратися на Велику Україну?

На делеґатів треба вибирати досвідчених людий. Хоча й молодий може мати досвід, але молодого звичайно так не шанують, як старого.

До того молодий любить звичайно старшувати, босувати, чим часто псує справу.

Петро Шульган,
Питсвілд, Масс.

НАРАДА ГЛУХОНІМИХ НА УКРАЇНІ.

Нарада глухонімих перша на Україні відбилася в Харкові. На неї приїхало 50 делеґатів від 50.000 глухонімих, що є на Україні. Вона має обмірку вати заходи щодо поліпшення стану глухонімих.

ЗЛЕГКОВАЖЕНІ ПИТАННЯ.

Багато дечого занедбано у нашому національному життю. Одно — з нашої байдужности, друге, що найчастійше буває — з засадничого протиставлення до справ, які мають по своїй суті первородне національне значіння.

Нище порушуємо одну таку занедбану справу.

Не треба нашому громадянству пригадувати того факту, що Україна належить в Европі до країн вимково обдарених величезними природними багацтвами. Багацтва України є очевидні не тільки на її поверхні, в родючости і простірности її землі, але укриваються вони також в її глибинах і тільки почасти видобуваються людським зусиллям.

Те, що на Україні продукується, творить багацтво, яке не тільки що вистарчає на задоволення місцевої консумції, хочби не знати у якому вирафінованню її собі подумати, але надто можна вести ним експанзію і поставити сусідні держави в залежність від України.

Одначе що-ж ми бачимо? Українська нація, дійсно і виключно продукуюча оці багацтва, живе в страшній нужді. Її рівень життя є так низький і нужденний, що його можна хиба прирівнати до положення хінських кулів. А сфера її духових інтересів і засоби їх заспокоєння є прямо жалюгідні.

Українська нація живе повсякчасно ідеєю невільника, ідеєю визволення себе з чужої неволі, замісць того, щоби її природне обдарення було для неї стимулом виконування провідної ролі.

Для чогож воно так? Відповідь проста. Багацтва України находяться у приватній власности чужих капіталістів.

Українська нація є тільки резервуаром наемних робітників для посідачів її багацтв. Капіталісти, оці власники українських копалень і фабрик, купці і банковці з одного боку і власники величезних земельних латіфундій з другого, визискують працю широких українських мас, спихають їх на дно життя і творять надбудову, в котрій узмістовлюється теперішнє положення України у всіх його видах.

Колиж українська нація, як не в цілости, то таки в своїй подавляючій більшости, є робучим тяглом в колеснищі чужеземних капіталістів, то якже можна говорити взагалі про українське питання, не торкаючись того, що становить головний його зміст і підставу?

Якже можна ставитися байдужно до питання, для кого працює український народ і яка йому користь з його власної праці? Як можна нехтувати питання — хто находиться в посіданню головних засобів сили і панування і як українській працюючий народ має оволодіти ті засоби?

Українського питання ніяк не можна розвинути в повній його ширині, якщо забудеться про причини поневолення української нації: опанування її багатств чужими і соціяльне поневолення працюючих її мас.

У громадській думці нашої інтеліґенції само слово „соціяльний" викликує якийсь панічний жах. Колись царський уряд відобрав М. Драгоманову доцентуру, бо він на Шевченківськім святі у Київі ужив слова „соціольоґія". Царському урядові привиділося марево страшного для нього соціялізму. Чи не те саме діється й сьогодні з нашим пересічним інтеліґентом? В своїй ширій наівности (чи глупоті) він уважає, що орґанізація сільської бідноти і міського робітництва, до боротьби з визиском капіталу, це справа ненаціональна; що більше, що цю справу належить поборювати во мія національних ідеалів. Є така опінія, що порушування соціяльного положення українського працюючого народу розбиває єдність нації, суперечить модному фетишеві „обєднання". Забувається при тім, що на ділі така думка пособляє „обєднанню", але власне з ворогами Української Нації, тими, що визискують її і гноблять. Є ще між нашими інтеліґентами й такі, що зовсім не наївно ширять таку ворожу українській нації ідеольоґію. Вони роблять це з еґоїстичних, до речі часто зле зрозумілих, мотивів. Бо бояться, щоб при валенню теперішнього суспільного ладу не потерпіли їх дрібничкові, особисті інтереси...

А висід з цього всього по- кидає такий, що наша інтеліґенція зі своєю ідеольоґією щораз більше усамітнюється, а за тим іде повнє її відчуження від стремлінь і світогляду народніх мас.

(„Покутське Слово"). І. Н.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Замісць висилки святочних желань на край.

На руки „Свободи" надіслали дальші жертви на край замісць висилки святочних желань: по $2: о. М. Лисяк з Перт Амбой, Н. Дж., і Марія Кінаш з Елизабет, Н. Дж.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Український Народний Дім в Снятині.

З сегорічної коляди вислано на Народний Дім в Снятині $26. Коляда виносила $27.50. Посвідку з краю вже одержано.

Жертвували слідуючі: по $3: Д. Виноградник; по $2: І. Данилюк, Павлина Виноградник; по $1: А. Равлюк, О. Ракавецький, Н. Паньтер, М. Миронюк, Н. Домбровський, Ф. Вишньовський, Й. Ковирдович, М. Ковирдович, Вікторія Концур, Розалія Ковирдович, Валерія Ковирдович, Г. Ковирдович, Анастазія Ковирдович, С. Чорний, Н. Григорчук, І. Дутчак, В. Ярич, С. Яремчук, А. Лукавецький; по 50 цнт.: В. Кузик, Г. Футерко, М. Жуковський.

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В БОФАЛО, Н. Й.

Українська кольонія в Бофало, Н. Й., буде мати нагоду видіти великого силача Гаркавенка котрий буде боротися в четвер 5-го мая в Бродвей Ареца на Бродвей ул. Запрошується всіх Українців прийти і привітати великого нашого силача. Крім Гаркавенка будуть боротися ще другі знані борці. Початок о год. 8.15 вечером. Приїзд Гаркавенка до Бофало викликує велике зацікавлення. (Огол.)

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

Отворенне: Точно о год. 9-тій рано дня 16-го лютого 1927 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул. в Джерзи Сіті, Н. Дж., зійшлися гол. урядники У. Н. Союза на друге чергове річне засіданне гол. уряду. Гол. предсідатель д. Т. Грицей, отвираючи засіданне, візвав зібраних взяти живу участь і розумними радами, досвідом і тактом причинитися по можности сил і спосібностий до як найкориснійшого для організації полагодження всіх справ, які станугь на денний порядок сего засідання.

Перед розпочаттем дневного порядку взиває присутних вшанувати память померших членів і урядників У. Н. Союза повстанием з місць.

Відтак зарядив відчитанне спису всіх членів гол. уряду. Читає гол. рекордовий секретар І. Каштанюк, після чого констатується, що присутними є:

Теодор Грицей, гол. предсідатель.
Михайло Угорчак, гол. містопредсідатель.
Марія Ольшаницька, гол. містопредсідателька.
Іван Каштанюк, гол. рекордовий секретар.
Роман Слободян, гол. фінансовий секретар.
Василь Левчик, гол. касієр.
Семен Ядловський, менаджер Свободи.
Онуфрій Шараварко, голова контрольної комісії.
Омелян Рекрут, секретар контрольної комісії.
Григорій Пипюк, член контрольної комісії.
Теодор Михальчук, гол. радний.
Др. Микола Клим, гол. радний.
Михайло Петрівський, гол. радний.
Василь Гришко, гол. радний.
Микола Шевчук, гол. радний.
Степан Матчак, гол. радний.
Анна Стадник, гол. радна.
Марія Мельник, гол. радна.

Неприсутні: о. В. Сполітакевич, гол. радний.
Дмитро Братусь, гол. радний.

Гол. предсідатель Т. Грицей заявляє, що неприсутний о. В. Сполітакевич не міг явитись через тяжку недугу, — оправданий, а гол. радний Дмитро Братусь суспендований і поставлений в стан оскарження перед мировий суд гол. уряду, який відбудеться при кінци засідання, то є 18-го лютого, на яку то розправу д. Д. Братусь згідно з статутом У. Н. Союза, є завізваний явитися.

О. Рекрут і М. Шевчук інтерпелюють в справі Д. Братуся, а саме, на якій підставі Братусь суспендований в урядованню і за що оскаржений.

Гол. предсідатель відповідає, що суспендував Братуся згідно з § 417. статутів У. Н. Союза на підставі формального оскарження §§. 413, 414 і 415. За що, довідаєтеся з акту обжаловання і переслухання сторін, коли на се прийде черга, на разі скажу лишень що за обмовний і клеветний вчинок, який, як каже §. 413-тий, обчислений на шкоду, не відповідає гідности гол. урядника сего Союза, а саме за його допись обмовну і клеветну в органі так званої „Оборони" в Українській Громаді, яка виходить в Ню Йорку, в числі 58. з дня 28. серпня 1926 р., під наголовком „Все одна і та сама" і з повним підписом „Дмитро Братусь".

О. Рекрут заявляє, що се противиться статутови § 418, бо члени гол. уряду не були формально повідомлені, що мировий суд має відбутися.

Т. Грицей відповідає, що § 418. говорить о спеціяльнім скликанню гол. урядників на мировий суд в часі, коли нема річного засідання і коли в такий спосіб скликати членів гол. уряду конечно. Позаяк скликанне гол. уряду коштує організацію тисячі долярів, гол. предсідатель, користаючи з нагоди річного засідання, ставить справу до полагодження без осібних коштів. Це вже залежить від збору гол. урядників, чи схотять сю справу полагодити, чи будуть воліли розїхатись домів і осібно на справу вернутися. Що до скликання членів гол. уряду, воно відбулося формально і згідно з статутами У. Н. Союза. Факт є, що всі члени гол. уряду є присутні і без осібних коштів можна обійтися. Організація на се й поносить кошт річного засідання, щоби на нім були полагоджені всі справи, які вимагають повного збору гол. урядників. Колиж до того сам оскаржений підчиняється так зібраному мировому судови, то членови контрольної комісії, який до складу мирового суду не входить, нема рації противитися, хиба тільки щоби під яким будь претекстом до справи не допустити.

Т. Михальчук питає, чи є ще більше таких справ, щоби річне засіданне мусіло розсудити і полагодити.

Гол. предсідатель відповідає, що ще є справа з М. Піцільом, бувшим секретарем відділу 164, за обидливі листи до гол. уряду тому, що признано йому менчу запомогу, як він домагався, а яку він відкинув і гол. уряд злаяв. Ще є справа Івана Мельника, бувшого секретаря від. 281, за невідданне діловодства, відділових книг і урядової печати свому наступникови, та напасливі очернювання других відділових і головних урядників; і справа: злобні інсинуації і напасливі листи Єлї Шкварка проти гол. урядників. Вони прийдуть на чергу програми засідання, означеної „скарги і просьби", і після опінії річного засідання можуть бути полагоджені Екзекутивою У. Н. Союза опісля. Ту точку „Просьби і скарги" всегда ставиться до програми річних засідань так, як в програму конвенції, без зазначення з гори, котрі саме справи на ту точку програми складатися будуть, бо того часами не можна предвидіти так як деякі виринають аж в послідній хвили.

По короткій загальній дебаті присутні сконстатували, що справа Д. Братуся предложена є відповідно і коли на ню прийде черга, мусить бути полагоджена, так само, як і всі інші справи.

(Дальше буде)

ДЛЯ КОГО ПРИЗНАЧЕНА НОВА УКРАЇНА?

Отверто треба сказати, що ми мали на думці прийти в поміч тим найбіднійшим зпосеред Українців, які не всилі збудувати свого власного дому. З досвіду знаємо, як тяжко спромогтися пересічному українському робітникови на власний дім і то або ізза браку гроша, або ізза непорадности. Отже плянуючи українську оселю, ми мали на думці спонукати наших незасібних людий осідати на НОВІЙ УКРАЇНІ. В тій ціли ми уложили ціну місць під будову так, щоби ніхто не міг жалуватися на дорожнечу. Двіста долярів парцеля — се прецінь приступне для кождого. Дальше: услівя сплати приступні для кождого, бо може сплачувати ратами навіть через два літа, з того перший рік без ніякого проценту.

Рівночасно ми числилися з тим, що наша іміграція, се народ бездомних. Щоби прийти в поміч нашим людям в набуванню домів, ми уложили цілий будівельний плян так, що незасібний чоловік, сплативши лоти, може сейчас приступати до будови дому, не платячи одного цента, а до сплати приступить щойно по вибудуванню невеликими місячними ратами через ряд літ. Отже замісць платити рент в чужім домі, може робітник сплачувати свій дім. Заки хто приступить до будови дому, може вабезпечити собі роботу в якій небудь фабриці в околиці при нашій помочи.

Однак ми числилися з тим, що треба також з часом створити український бизнес на НОВІЙ УКРАЇНІ. На те ми призначили окремі вулиці, де будівельні площі є троха дорожші, а також полишили цілий ряд більших площ коло залізничого шляху на заложенне фабрик, робітень, торговельних складів і сюди запрошуємо наших бизнесменів з цілої Америки. Хто вірить, що ми невміруща нація, мусить також вірити, що ми спосібні до свого промислу, торговлі і до підприємств загалом. А в Америці є прецінь вигляди на всякий бизнес, як се певно кождий з досвіду знає.

Ще одна замітка при сій нагоді: Ми оголошуємо, що будуємо доми в українськім стилю. Се треба розуміти, що розходиться нам в першій мірі о українську орнаментику (прикраси) на будівлях, бо доми мусять бути приноровлені до американських життєвих вигод. Одно другому однак не перешкаджає, противно, підносить будівлю на вартости, бо виховує і наше молоде покоління і вносить нові цінности в американську цивілізаційно-культурну скарбницю.

Коли хто хоче точних інформацій про всі справи, звязані з НОВОЮ УКРАЇНОЮ, нехай пише до нашого Бюра. А пригадуємо, що ми провадимо також відділ шифкартовий, правничий, заграничний, пересилку гроша, справи іміграційні і т. п.

ЯК ПІЗНАВАТИ МАТЕРІЇ.

До вибору тканин вживають тепер головно таких матеріялів: овечої вовни, бавовни, лену, шовку і штучного шовку.

Зачнім від вовни. Чисто вовняна матерія повинна бути передовсім тепла в дотику. Льняна матерія наприклад виразно холодніша. Дальша прикмета овечої вовни, це елястичність. Пробуємо її беручи кінець матерії і скручуючи його так, якби хотіли „викрутити" його з води. Потім вигладжуємо рівно рукою. Якщо слідів зімняття нема або тільки слабі, то маємо до діла з чистою вовною. Коли сліди виразні, то заходить підозріння, що вовна підмішана дешевшими матеріялами, передовсім бавовною, рідше штучним шовком.

Бавовна і штучний шовк є ростинного походження, вовна і правдивий шовк — звірячого. Волокна ростинного і звірячого походження легко відріжнити через спалення. Для цього витягнім з матерії кусень нитки і спалім над сірником. Вовна і шовк оставляють характеристичний запах спаленого волоса і стоплену кульку чорного попілу, яка досить тяжко розтирається в пальцях. Волокна ростинного походження горять ясним полумям без особливого запаху і лишають по спаленню дрібку звичайного, білого, мілкого попілу.

Мішанина вовни і бавовни, т. зв. п і в в о в н а показує при згоранню посередні прикмети. Смердить як вовна, але потім не збивається у кульку, тільки задержує вид нитки. Якщо розкрутимо таку піввовняну нитку і розберемо її на окремі волокна, то побачимо, що вовняні волоски все трохи кучеряві, а ростинні волокна більше прості і гладкі. Крім того вовняні мають гарний полиск, а бавовняні і льняні є матові.

Волокна штучного шовку пізнати по склянім полиску, сильнішим від вовняних.

Часто підміщують овечу вовну так званою „ш т у ч н о ю в о в н о ю". Це вовна одержана машиновим розшарпуванням старих вовняних шмат. Її пізнати по тім, що волокна її усе коротші як 20 міліметрів і часто творять у вовняній нитці злиті кульки і гудзи. Крім того на поодиноких волосках видно при уважнім розгляді сліди по насильнім розриванню: зломання і роздерті кінці.

Збираючи все разом можемо сказати: вовняну матерію пробуємо 1. на теплоту в дотику, 2. на зімняття, 3. на згорання, 4. на кучерявість і полиск волокон, 5. на присутність „штучної вовни".

ШОВК.

Характеристичні прикмети шовкової матерії — це її полиск, шелест, тепло і мягкість дотику та міцність. Шовк дорогий, тому підмішують його подібними до шовку матеріялами, а саме: „штучним шовком" і мерцеризованою бавовною.

Правдивий шовк відріжняється від штучного описаною вже „пробою згорання". Правдивий горить як вовна, штучний як бавовна. Крім того штучний шовк мало відпорний на вогкість: нитка з штучного шовку послинена в однім місці і натягнена, вривається все в місці послинення.

Мерцеризована бавовна, це бавовна, яка наслідком мочення у відповідних хемікаліях набрала шовкового полиску і більшої міцности. Від правдивого шовку можна відріжнити її „пробою згорання". Від штучного шовку вона ріжниться, що змочена не слабне, а також меншою довжиною волокон. Її волокна не довші 6 центиметрів, волокна штучного шовку мають нераз і метер.

Також вовну підмішують нераз до шовку, бо вона дешевша. Її пізнати по кучерявости її волокон, коли тимчасом шовкові волокна більше гладкі.

Збираючи все про шовк разом, можна сказати: правдивий шовк пізнаємо 1. по характеристичнім шелесті, 2. по „пробі згорання", 3. по гарнім полиску і великій міцности нитки, 4. по гладкости волокон. Про штучний шовк знаємо, що він: 1. не зносить води, 2. горить як ростинне волокно, 3. має сильний, склистий полиск.

Льняне полотно:

Лен міцніший і дорожчий як бавовна і якраз тому підмішують його часто бавовною.

Чисте льняне полотно легко відріжнити від чистого бавовняного по тім, що льняне більше лискуче, холодніше в дотику, а крім того багато міцніще, так що руками нераз тяжко його роздерти.

Підмішка бавовною може бути двояка: або нитки в однім напрямі (звичайно поперечнім) льняні, а в поздовжнім з бавовни, або одні і другі нитки прядені з мішанини лену з бавовною.

У першім випадку таке „п і в л ь н я н е" полотно легко пізнати по тім, що його в один бік (в поперек) багато лекше дерти як у другий. При цьому кінці розірваних льняних ниток дуже нерівні, а волокна в місці розірвання рівнобіжні і лискучі. Розірвані кінці бавовняних ниток виходять рівні, а волокна в місці розриву трохи покручені і матові.

Найліпша і найновійша проба, що дозволяє пізнати бавовну у льняному полотні, є проба оливою. Вистане пустити каплю звичайної оливи на полотно і поставити його на темнім тлі. Льняні волокна втягають сильно оливу і зачинають просвічувати. Бавовна втягає менше оливи і тому не просвічує.

З чисельного відношення між просвічуючими і зовсім непрозорими нитками можна легко пізнати кількість бавовни у полотні.

Б а в о в н а тепер найдешевша і тому її не фальшують. Паперу, кропиви і ниших „ерзаців" по війні перестали вживати до вибору тканин на одяги.

Примінюючи подані вказівки можемо легко пізнати якість купованої матерії. Означити її грощеву вартість можна тим способом одначе тільки з грубша і на те, щоби не заплатити за багато, є тільки одна рада: купувати тільки у фірма своїх і звісних із солідности.

Г о л о с п р и т е л е ф о н і: Пане доктор, моїй жінці сталося щось страшного. Її наче замкнуло уста і не може вимовити ні слова.

Л і к а р: Може бути, що то є корч щоки?

Г о л о с п р и т е л е ф о н і: Думаєте, що так пане доктор? То може коли поступите на тижні до нас, як матимете час.

Добра сторона старости.

В товаристві, в якім був теж француський композитор Обер, розмовляли про старість. — Так, — сказав молодий композитор — то правда, що старість має ріжні неприємности, але все таки є то одинокий звісний спосіб, як можна довго жити.

Всеодно.

М а т и: Івасю, не біжи так, бо ще впадеш і буде тебе боліти...

І в а с ь: А як не буду бігти, то мене також буде боліти, бо батько здогонить мене і вибе мене.

В менажерії.

П а н і (до дозорця менажерії): То певно дуже небезпечно, як би так настолочити тому льнови хвіст, що він випустив його аж поза клітку на землю?

Д о з о р е ц ь м е н а ж е р і ї: О так, пані, я раз за те дістав добре поза уха від директора менажерії...